

Infektionssjukdomar

Kompetensbeskrivning

Specialiteten infektionssjukdomar karaktäriseras av fördjupade kunskaper om prevention, utredning, diagnostik, behandling och uppföljning av infektioner i ett nationellt och internationellt perspektiv. Specialiteten omfattar såväl akuta som kroniska infektioner. Läkare med specialistkompetens i infektionssjukdomar fungerar som stöd till andra specialiteter vid komplicerade infektionsfrågeställningar.

Kompetensområdet innefattar fördjupade kunskaper om vård och isolering av patienter med smittsamma sjukdomar, rationell användning av antimikrobiell terapi samt kunskap om det epidemiologiska läget. Detta förutsätter ett nära samarbete med såväl smittskyddsmyndigheter som specialister i vårdhygien och klinisk mikrobiologi.

Kompetenskrav

För infektionssjukdomar gäller delmålen a1–a6, b1–b5 samt c1–c13.

Delmål a och b

Delmål a1 Medarbetarskap, ledarskap och pedagogik	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna ta ett ansvar för det kontinuerliga lärandet på arbetsplatsen	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
– kunna utöva ledarskap i det dagliga arbetet, inklusive leda ett vårdteam – kunna ta ett ansvar för utvecklingen av det multiprofessionella samarbetet – kunna ta ett ansvar för samarbetet med patienter och närstående	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
– kunna samarbeta i nätverk kring patienten – kunna samverka med aktörer utanför hälso- och sjukvården, till exempel socialnämnder, verksamheter inom socialtjänsten, skola och Försäkringskassan – kunna presentera och förklara medicinsk information på ett sätt som är förståeligt för mottagaren, såväl muntligt som skriftligt – kunna planera och genomföra undervisning – kunna handleda och instruera medarbetare och studenter	Allmänna råd Deltagande i inom- eller mellan-professionell reflektion i grupp Handleda under handledning Undervisa under handledning	

Delmål a2 Etik, mångfald och jämlikhet	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om innebörden av medicinsk-etiska principer samt kunna identifiera etiska problem och analysera dessa på ett strukturerat sätt – kunna hantera värdekonflikter i det dagliga arbetet – kunna bemöta människor som individer och med respekt oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd	
	Deltagande i inom- eller mellan-professionell reflektion i grupp	

Delmål a3 Vårdhygien och smittskydd	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna ta ett ansvar för att vårdrelaterade infektioner och smittspridning förebyggs 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare

Delmål a4 Systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna kritiskt granska den egna verksamheten och kunna genomföra en risk- och händelseanalys – kunna ta ett ansvar för att förbättrande åtgärder, processer och rutiner för patientnytta genomförs systematiskt – kunna ta ett ansvar för integreringen av nya tekniker och metoder i det dagliga hälso- och sjukvårdsarbetet 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Kvalitets- och utvecklingsarbete	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd	
	Deltagande i seminarium Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst	

Delmål a5 Medicinsk vetenskap	Utbildningsaktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa fördjupade kunskaper om medicinskt vetenskapliga metoder och etiska principer – kunna kritiskt granska och värdera medicinsk vetenskaplig information – uppvisa ett medicinskt vetenskapligt förhållningssätt till rutiner och arbetsätt i det dagliga arbetet 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Självständigt skriftligt arbete enligt vetenskapliga principer	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd	
	Deltagande i seminarium Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst	

Delmål a6 Lagar och andra föreskrifter samt hälso- och sjukvårdens organisation	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
<p>Den specialistkompetenta läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om lagar och andra föreskrifter som gäller inom hälso- och sjukvården och för dess personal – uppvisa kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation och administration – uppvisa kunskap om hälso- och sjukvårdens olika ekonomiska styrsystem och deras betydelse för prioriteringar och avvägningar i det dagliga arbetet 	<p>Deltagande i en eller flera kurser</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare</p>

Delmål b1 Kommunikation med patienter och närstående	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa sättet att kommunicera utifrån patienters och närståendes individuella behov och kommunikativa förmåga – kunna ge patienter och närstående svåra besked med respekt, empati och lyhördhet – kunna stärka patientens förmåga att hantera en förändrad livssituation till följd av sjukdom eller funktionsnedsättning – kunna samråda med patienter och närstående om patientens egenvård 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i inom- eller mellan-professionell reflektion i grupp Medsittning	

Delmål b2 Sjukdomsförebyggande arbete	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna vägleda patienter i frågor om levnadsvanor i syfte att <ul style="list-style-type: none"> – förebygga uppkomsten av sjukdomar som grundar sig i en eller flera levnadsvanor – förbättra prognosen hos patienter med sjukdom som grundar sig i en eller flera levnadsvanor 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst	

Delmål b3 Läkemedel	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
<p>Den specialistkompetenta läkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa läkemedelsbehandlingen efter patientens ålder, kön, vikt, njur- och leverfunktion samt eventuell samsjuklighet och övrig medicinering – kunna bedöma risker för interaktioner och biverkningar vid läkemedelsbehandling – kunna samarbeta med patienter och närstående för att uppnå följsamhet till läkemedelsbehandlingen – kunna samverka med andra aktörer i vårdkedjan om patientens läkemedelsbehandling – kunna kritiskt granska och värdera information om läkemedel – uppvisa kunskap om läkemedels inverkan på miljön – uppvisa kunskap om hälsoekonomiska aspekter av läkemedelsbehandling 	<p>Klinisk tjänstgöring under handledning</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare</p>
	<p>Deltagande i en eller flera kurser</p>	<p>Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare</p>

Delmål b4 Försäkringsmedicin	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna tillämpa metoder inom försäkringsmedicin som en del av behandlingen av den enskilda patienten – kunna samverka i försäkringsmedicinska frågor som rör den enskilda patienten med aktörer inom och utanför hälso- och sjukvården 	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd	
	Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst	

Delmål b5 Palliativ vård i livets slutskede	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna identifiera behov av och initiera palliativ vård i livets slutskede – kunna genomföra brytpunktssamtal med patienter och närstående – kunna tillämpa grundläggande principer för palliativ symtomlindring med beaktande av fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov 	Klinisk tjänstgöring under handledning alternativt auskultation	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd	
	Deltagande i seminarium Deltagande i större yrkesrelaterad sammankomst Medsittning Träning i simulerad miljö	

Delmål c

Den specialistkompetenta läkaren ska ha den medicinska kompetens som är nödvändig för att kunna självständigt arbeta inom området och bistå andra specialiteter med expertis i infektionsfrågor.

Den medicinska kompetensen omfattar kunskaper om utredning, diagnostik, behandling, uppföljning och prevention av infektionssjukdomar som förvärvats såväl i Sverige som utomlands. Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om hur man handlägger och förebygger infektioner hos patienter med ökad infektionsrisk, samt behärska initial handläggning av akuta livshotande infektioner.

Den specialistkompetenta läkaren ska även ha kunskaper om mikrobiologi, immunologi, epidemiologi, vårdrelaterade infektioner, förebyggande av infektioner och smittspridning, smittskydd samt rationell användning av antimikrobiella läkemedel och resistensproblematik.

Vidare ska den specialistkompetenta läkaren kunna handlägga andra sjukdomar som är relevanta för det invärtesmedicinska ämnesområdet samt kunna initialt handlägga även icke-infektiösa akut livshotande tillstånd.

Dessutom krävs kunskap om hur man individualiserar behandlingen med hänsyn till ålder och övriga tillstånd.

Delmål c1	Utbildnings-aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska utredning och behandling av inhemska samhällsförvärvade infektioner	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Deltagande i seminarium Teoretiska studier	

Delmål c2	Utbildnings-aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna handlägga infektioner som är förvärvade i utlandet – ha kännedom om det globala infektionspanoramats	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c3	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska initialt omhändertagande av akuta livshotande infektioner	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c4	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska förebyggande av infektioner och smittspridning	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c5	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska behandling av infektiösa agens och ha kunskap om resistens hos dessa	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c6	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – behärska val av diagnostiska metoder för infektiösa agens och kunna bedöma resultaten utifrån vald diagnostisk metod	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c7	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna handlägga patienter med komplicerade infektionsfrågeställningar som primärt omhändertas inom annan specialitet	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Auskultation Teoretiska studier	

Delmål c8	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna handlägga patienter med ökad risk för infektioner – kunna handlägga förebyggande arbete avseende patienter med ökad risk för infektioner	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c9	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna handlägga patienter med vårdrelaterade infektioner och infektiösa komplikationer till ingrepp	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c10	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna initialt handlägga akut livshotande icke-infektiösa tillstånd	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c11	Utbildnings- aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna handlägga sjukdomar som är relevanta för det invärtesmedicinska ämnesområdet	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c12	Utbildnings-aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna handlägga infektioner på ett individualiserat sätt, med hänsyn till ålder och övriga tillstånd	Klinisk tjänstgöring under handledning vid en eller flera enheter som bedriver sådan verksamhet eller handlägger sådana ärenden	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Allmänna råd Teoretiska studier	

Delmål c13	Utbildnings-aktiviteter	Uppföljning
Den specialistkompetenta läkaren ska – kunna tillämpa lagar och andra föreskrifter som gäller för specialiteten	Klinisk tjänstgöring under handledning	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av handledare
	Deltagande i en eller flera kurser	Intyg om genomförda utbildningsaktiviteter och uppfyllda kompetenskrav utfärdat av kursledare eller handledare

Allmänna råd

Utbildningsstruktur

Utbildningen i infektionssjukdomar bör ske vid en enhet som bedriver både öppen och sluten vård av infektionssjukdomar. Målet är att ST-läkaren förvärvar en allsidig kompetens. För att ge ST-läkaren möjlighet till fördjupad kunskap inom specialområden eller bredare kunskap om allmänna infektionssjukdomar kan tjänstgöringen behöva kompletteras med en placering på en annan infektionsklinik. Under den kliniska tjänstgöringen bör man eftersträva sammanhängande perioder på de olika placeringarna.

Under utbildningens inledande del bör tonvikten ligga på handläggning av vanliga akuta infektionssjukdomar. Detta innebär initial handläggning av svårt sjuka patienter samt deltagande i jourarbete. Därefter bör utbildningen fördjupas och kompletteras med tjänstgöring i andra delar eller verksamheter.

I slutet av utbildningen bör ST-läkaren erbjudas tjänstgöring som allmän infektionskonsult i den egna verksamheten. Det är också viktigt att läkaren får insyn i specialiserad mottagnings- och konsultverksamhet. Komplettering med utlandstjänstgöring kan ge värdefulla kunskaper och perspektiv.

För att ge ST-läkaren möjlighet att fördjupa sina kunskaper om diagnostiska metoder och mikrobiologiska agens är det centralt att han eller hon genomgår en sidoutbildning genom tjänstgöring inom området mikrobiologi. Eftersom internmedicinska frågeställningar är vanligt förekommande inom specialiteten är sidotjänstgöring inom internmedicin och övriga invärtesmedicinska basspecialiteter av stor vikt. Tjänstgöring i barn- och ungdomsmedicin samt intensivvård är lämpligt, men även andra sidoutbildningar kan vara aktuella. Smittskydd och vårdhygien är exempel på andra verksamheter som läkaren med specialistkompetens i infektionssjukdomar ofta kommer i kontakt med och där det krävs en fördjupad kunskap.

Den teoretiska utbildningen bör ske bland annat genom självstudier och genom den egna klinikens interna utbildningsprogram, där ST-läkaren förväntas delta och bidra aktivt. Kurserna bör omfatta ämnen såsom antimikrobiell terapi och tropiksjukdomar. Under sin utbildningstid bör ST-läkaren få möjlighet att delta i en större yrkesrelaterad sammankomst.